

A győri Székesegyházi Könyvtár possessorai I. Náprági Demeter könyvtára

Gutenberg felfedezése a XV. század közepén nem csupán az írások egyszerűbb technikai előállítását, többszörözését jelentette, hanem mind nagyobb tömegek számára biztosította a művelődés lehetőségét. A kultúra demokratizálódását magával hozó reformáció, majd az ellenreformáció könyvpropagandája és a könyvnyomtatás egyre szélesebb körű elterjedése Magyarországon is éreztette hatását. Iskolai gyűjtemények alakultak ki; magánszemélyek könyveket vásároltak maguknak külföldön; a kinn tanuló humanisták, reformátorok, jezsuiták hordókbán szállították haza a tanulmányaik színhelyén vásárolt, illetve ajándékba kapott könyveiket. A könyvtulajdonosok általában be is jegyezték nevüket könyveikbe.¹

XVI—XVII. századi könyvműveltségünkre a fennmaradt könyvjegyzékeken, katalógusokon kívül elsősorban azoknak a ma is fennálló könyvtáraknak az átvizsgálásából következtethetünk, amelyek a XVII. században keletkeztek, és amelyek több forrásból gyarapodtak. Ilyen szempontból talán az egyik „legszerencsésebb” gyűjtemény a győri Székesegyházi Könyvtár. Alapjait az 1611. évi nagyszombati katolikus főegyházmegyei zsinat utasítása vetette meg, amely elrendelte, hogy a püspökök és kanonokok könyveiket arra az egyházra hagyományozzák, amelyben székelnek, hogy ezáltal az egyházmegyéikben könyvtárak jölessenek létre. Ugyanez a rendelet arra kötelezte a plébánosokat, hogy könyveiket a plébániákon kialakítandó könyvtárakra hagyják.²

A többnyire győri püspökök és kanonokok gyűjteményeit tartalmazó Székesegyházi Könyvtár 1872-ben olvadt bele a győri Szemináriumi Könyvtár gyűjteményébe, annak legértékesebb részeként.³ Értékeire, legfontosabb possessoraira már több publikáció utalt. Jelentős kezdeményezések és eredmények fűződnek Jenei Ferenc nevéhez, akit azonban halála megakadályozott a possessorok teljes feltárásában. Cikkeit és kéziratot hagyatékának a győri Könyvtárra vonatkozó részét felhasználtuk munkánkban, amelynek fő célja a Cathedralis ecclesiae Jauriensis beírást is tartalmazó nyomtatványok szisztematikusan átvezetésével a XVI—XVII. századi possessorok felkutatása volt. Csak az egyértelműen kiolvasható nevek feldolgozásával foglalkoztunk, kétes esetekben — pl. egyes könyvek rossz állapota miatt — erről lemondtunk. Feladatunknak a hazai possessorok feltárását tekintettük. Tehát, ha egy műnek csak külföldi tulajdonosa volt, nem foglalkoztunk vele. Ellenben minden olyan esetben meg-

¹ BERLÁSZ Jenő: *Die Entstehung der ungarischen Bibliothekskultur im 16—17. Jahrhundert.* = MKSz 1974. 14—28.

² *Decreta et sanctiones synodi provincialis... celebratae Tirnaviae, anno... 1611. Posonii 1611. 27. lev.* — RMNy 1023.

³ BEDY Vince: *A győregyházmegyei papnevelés története.* Győr 1937. 255.

Jan Louis Försman

högskole

Västergötlands län

1981. V. 7.